PAKIET DLA NAUCZYCIELA

DEMOKRACJA UE W AKCJI

Też masz głos – Europejska inicjatywa obywatelska

Europejska inicjatywa obywatelska

WPROWADZENIE 1
CZĘŚĆ 1: KRÓTKIE WPROWADZENIE DO UNII EUROPEJSKIEJ 3
CZĘŚĆ 2: DEMOKRACJA W UNII EUROPEJSKIEJ 11
CZĘŚĆ 3: EUROPEJSKA INICJATYWA OBYWATELSKA 17
CZĘŚĆ 4: JAK OPRACOWAĆ I PROMOWAĆ EUROPEJSKĄ INICJATYWĘ OBYWATELSKĄ 22
QUIZ KOŃCOWY 27
KLUCZ ODPOWIEDZI DO QUIZU KOŃCOWEGO 29
ARKUSZ INFORMACYJNY NA TEMAT TRAKTATÓW UNII EUROPEJSKIEJ 30
OBSZARY DZIAŁANIA UE (WYBRANE PRZYKŁADY) 33
PROCES STANOWIENIA PRAWA W UE 34

Wprowadzenie

Celem tego modułu edukacyjnego jest zapoznanie uczniów z tematem demokratycznego uczestnictwa w Unii Europejskiej oraz przekazanie im wiedzy i umiejętności pozwalających na korzystanie z praw przysługujących im jako obywatelom UE. W ramach tych założeń moduł ten koncentruje się na europejskiej inicjatywie obywatelskiej. W tej części uczniowie dowiedzą się, jakie są cele inicjatywy, na czym ona polega, jak wpisuje się w szerszy kontekst demokracji w Unii Europejskiej, oraz nauczą się, jak można ją wykorzystać do wprowadzania zmian w swoim otoczeniu.

Czym jest europejska inicjatywa obywatelska?

Europejska inicjatywa obywatelska zapewnia obywatelom UE wpływ na politykę Unii Europejskiej poprzez wprowadzanie do agendy europejskiej spraw, które są dla nich najważniejsze. Inicjatywa łączy ludzi z różnych krajów UE, którzy zbierają podpisy i w ten sposób proponują Komisji Europejskiej zmiany przepisów w dziedzinach, w których Komisja ma uprawnienia do działania. Jest to oddolny sposób na rozpoczęcie debaty politycznej i zwiększenie świadomości w zakresie wspólnych spraw, które łączą ludzi niezależnie od kraju zamieszkania. Narzędzie to zostało uruchomione w 2012 roku, a obecnie przynosi coraz więcej efektów – kilka inicjatyw doprowadziło do zaproponowania przez Komisję Europejską konkretnych rozwiązań prawnych.

Dlaczego uczniowie powinni uczyć się na temat demokratycznego uczestnictwa w UE ze szczególnym uwzględnieniem europejskiej inicjatywy obywatelskiej?

W zdrowej i właściwie rozwijającej się demokracji obywatele mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy. Mogą skutecznie korzystać z prawa do głosowania, uczestniczyć w debacie publicznej i w ten sposób decydować o swojej przyszłości. Te ciężko wywalczone prawa stanowią fundament każdej demokracji i leżą u podstaw Unii Europejskiej.

Demokracja jest jedną z podstawowych wartości, na których opiera się Unia Europejska. Nie można jej jednak uznać za pewnik. Trzeba ją pielęgnować; obywatele muszą aktywnie uczestniczyć w przeznaczonych dla nich procesach demokratycznych. A do tego potrzebna jest wiedza na temat tych procesów. Większość uczniów wie, że odbywają się wybory do Parlamentu Europejskiego. Ważne jest jednak, aby zdawali sobie sprawę, że mogą również wpływać na kwestie, które ich dotyczą i pasjonują, także za pomocą innych narzędzi, takich jak europejska inicjatywa obywatelska, czyli kluczowe prawo UE wprowadzone przez traktat lizboński w 2009 roku.

Europejska inicjatywa obywatelska ma charakter zespołowy, ponieważ wymaga od obywateli współpracy nie tylko z osobami o podobnych poglądach w ich własnym kraju, ale także znalezienia wsparcia w innych państwach członkowskich. Nauka o inicjatywie obywatelskiej to więc także lekcja współpracy, organizacji, przekonywania i wytrwałości.

Co zawiera moduł edukacyjny?

Moduł składa się z czterech części tematycznych, z których każda koncentruje się na innym zagadnieniu – od bardziej ogólnych informacji o Unii Europejskiej do konkretnych tematów i działań związanych z europejską inicjatywą obywatelską:

1) Krótkie wprowadzenie do Unii Europejskiej
2) Demokracja w Unii Europejskiej
3) Europejska inicjatywa obywatelska
4) Jak opracować i promować europejską inicjatywę obywatelską.

Moduł zawiera następujące materiały:

- Pakiet dla nauczyciela – instrukcje do każdej lekcji, klucz z odpowiedziami, dodatkowe informacje i linki do innych informacji
- Pakiet dla ucznia – materiały do pracy na lekcji i przy odrabianiu zadań, do powtarzania materiału oraz do dalszej samodzielnej pracy (linki do odpowiednich stron internetowych są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE)
- Prezentacje PowerPoint do wykorzystania w klasie zawierające tekst i wideo (opcjonalne)
- Linki do plików wideo (wszystkie materiały wideo wykorzystane w module są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE)
- Opcjonalne projekty w każdej części kursu
- Informacje na temat historii Unii Europejskiej do dalszej samodzielnej pracy
- Informacje na temat obszarów działania UE
- Kwiz podsumowujący.

Jak należy prowadzić zajęcia za pomocą modułu?

Moduł został zaprojektowany tak, by można było z niego korzystać w sposób elastyczny. Mimo że składa się z czterech części tematycznych, można swobodnie dostosować materiał do warunków nauczania (liczebność klasy, sprzęt, liczba dostępnych godzin itp.). Warto zwrócić uwagę, że sekcje z dodatkowymi informacjami w Planie lekcji mają jedynie charakter referencyjny. Dalsze badania można zadać jako pracę domową lub przeprowadzić na lekcji, o ile czas i sprzęt na to pozwalają.

Jeśli czas jest ograniczony, podstawowe informacje można przedstawić na czterech lekcjach. Jeżeli dysponujesz większą ilością czasu, istnieje wiele obszarów, które można zbadać i omówić bardziej szczegółowo lub które mogą stanowić bazę do prac projektowych. Na końcu każdej części znajduje się opcjonalne ćwiczenie w formie projektu.

Jakie podejścia metodyczne wykorzystano w module?

Materiał opracowano w taki sposób, aby wykorzystać kilka podejść do nauczania/uczenia się:

- Prezentacja bezpośrednia
- Dyskusja w grupie
- Praca w grupie
- Praca nad projektem
- Nauka indywidualna
- Praca badawcza
- Rozwiązywanie problemów
- Odgrywanie ról
- Filmowanie

Można jednak zastosować dowolne inne metody, które Twoim zdaniem pomogą uczniom zrozumieć i zapamiętać informacje zawarte w poszczególnych częściach.

Terminologia
Mimo że dołożono wszelkich starań, by ograniczyć do minimum stosowanie specjalistycznej terminologii, pewne pojęcia wymagają wprowadzenia i odpowiedniego omówienia. Pomoc w zakresie terminów używanych przez Unię Europejską można znaleźć tutaj: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html?locale=pl. Zwróć uwagę, że możesz wybrać swój preferowany język urzędowy.

CZĘŚĆ 1: KRÓTKIE WPROWADZENIE DO UNII EUROPEJSKIEJ

PLAN LEKCJI

ZAŁOŻENIA I CELE:	UCZNIOWIE DOWIEDZĄ SIĘ:
• Określenie wartości obowiązujących w UE • Przedstawienie strefy Schengen i jednolitego rynku europejskiego • Określenie obszarów działania UE	• Jak UE wpływa na ich życie w ujęciu ogólnym • Że UE ma konkretne obszary kompetencji, które mają wpływ na ich codzienne życie
UCZNIOWIE PRZEĆWICZĄ:	**WYMAGANE MATERIAŁY:**
• Umiejętności badawcze • Korzystanie z portalu Europa • Dyskusję/dzielenie się informacjami	• Prezentacja PowerPoint, Część 1 • Filmy 1-3

Etapy lekcji

CO WIEMY O UNII EUROPEJSKIEJ?

1) Napisz na tablicy litery „UE”. Uczniowie mają za zadanie wymyślić słowa lub krótkie wyrażenia, które kojarzą im się z UE. Zapisz je na tablicy, tworząc chmurę słów. Możesz to również zrobić za pomocą aplikacji takiej jak Mentimeter (opcjonalnie).

2) Poproś uczniów, aby przez kilka minut zastanowili się nad tym, czy to, co wymyślili, wywołuje w nich zasadniczo odczucia pozytywne/negatywne? Z czym kojarzy im się UE?

KRÓTKIE WPROWADZENIE NA TEMAT UE

3) Odtwórz film 1 (**slajd 2 prezentacji PowerPoint**). Film przedstawia najważniejsze osiągnięcia Unii Europejskiej. Zapytaj uczniów, czy rozpoznają/potrafią wskazać któryś z nich.

> Przykłady: Korpus Solidarności (młodzi ludzie pomagający społecznościom); uchodźcy; demokracja; solidarność (Charlie Hebdo); Pokojowa Nagroda Nobla; powstanie Unii Europejskiej; zjednoczenie Niemiec; traktat rzymski (1957) ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą.

4) Wyjaśnij, że Unia Europejska została utworzona na bazie serii traktatów, których przestrzegają wszystkie kraje członkowskie. Określają one cele i wartości, które wyznają wszyscy członkowie, a także obszary, w których Unia Europejska może działać. Poproś uczniów o zapoznanie się ze stroną 26 **pakietu dla ucznia**. Przyda się on uczniom do zadania domowego lub można go wykorzystać jako temat osobnej lekcji.

WARTOŚCI UE

5) Odtwórz film 2 (**slajd 3 prezentacji PowerPoint**). Film przedstawia sześć wartości Unii Europejskiej.

> „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn".
>
> Artykuł 2 traktatu lizbońskiego

6) Pokaż **slajd 4 prezentacji PowerPoint**. Jeśli nie korzystasz z programu PowerPoint, poproś uczniów o zapoznanie się ze stroną 1 **pakietu dla ucznia**.

7) Wyjaśnij, że UE ma 6 podstawowych wartości, które stanowią podstawę wszystkich zasad i działań UE.

8) Użyj sześciu wartości z prezentacji PowerPoint lub zapisz je na tablicy:
   a) Godność człowieka
   b) Wolność
   c) Demokracja
   d) Równość
   e) Praworządność
   f) Prawa człowieka

Poproś klasę o zapoznanie się ze stroną 1 **pakietu dla ucznia**. Następnie podziel klasę na małe grupy. Poproś każdą grupę o uszeregowanie wartości w kolejności od najważniejszej do najmniej ważnej. Uczniowie powinni umieć uzasadnić swój wybór i zdefiniować wartości. Skorzystaj z poniższych opisów pomocniczych. Pamiętaj, że nie ma „prawidłowej" kolejności.

NAJWAŻNIEJSZE WARTOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

GODNOŚĆ CZŁOWIEKA

Pojęcie godności człowieka bazuje na przekonaniu, że wszyscy ludzie mają szczególną wartość, która wynika wyłącznie z ich człowieczeństwa. Nie ma nic wspólnego z ich klasą, rasą, płcią, religią, zdolnościami czy jakimkolwiek innym czynnikiem poza faktem, że są ludźmi.

Godność człowieka uzasadnia prawa człowieka. Jeśli dzieli się ludzi i przypisuje im wartości na podstawie takich cech jak klasa, płeć, religia itd., tworzy się nierówne społeczeństwa, w których szerzy się dyskryminacja. Ludzie przypisani do wyższej wartości są traktowani preferencyjnie. Każdy, kto nie pasuje do uprzywilejowanej kategorii, może zostać wykluczony lub uciskany.

WOLNOŚĆ

Swoboda przemieszczania się daje obywatelom prawo do swobodnego poruszania się i pobytu na terenie Unii. Wolności jednostki, takie jak poszanowanie życia prywatnego, wolność myśli, religii, zgromadzeń, wypowiedzi i informacji są chronione przez Kartę praw podstawowych UE.

DEMOKRACJA

Unia Europejska funkcjonuje w oparciu o demokrację przedstawicielską i uczestniczącą. Bycie obywatelem Europy oznacza korzystanie z praw politycznych. Każdy dorosły obywatel UE ma prawo do kandydowania i głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Obywatele UE mają prawo do kandydowania i głosowania w swoim kraju zamieszkania lub w kraju pochodzenia. Mogą również bezpośrednio wpływać na politykę UE poprzez takie narzędzia jak europejska inicjatywa obywatelska.

RÓWNOŚĆ

Równość oznacza równe prawa dla wszystkich obywateli wobec przepisów. Zasada równości kobiet i mężczyzn leży u podstaw wszystkich polityk europejskich i stanowi bazę dla integracji europejskiej. Ma zastosowanie we wszystkich dziedzinach. Zasada równości wynagrodzeń za taką samą pracę stała się częścią traktatu rzymskiego w 1957 roku.

PRAWORZĄDNOŚĆ

Unia Europejska opiera się na rządach prawa. Wszystkie działania UE opierają się na traktatach, dobrowolnie i demokratycznie uzgodnionych przez kraje UE. Na straży prawa i sprawiedliwości stoi niezależne sądownictwo. Kraje UE przyznały ostateczną jurysdykcję Europejskiemu Trybunałowi Sprawiedliwości, którego wyroki muszą być respektowane przez wszystkich członków.

PRAWA CZŁOWIEKA

Prawa człowieka są chronione przez Kartę praw podstawowych UE. Obejmują one prawo do wolności od dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, prawo do ochrony danych osobowych oraz prawo do dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

9) Poproś grupy o podzielenie się z klasą swoim wyborem i uzasadnieniem. Pozwól każdej grupie krótko przedstawić swoje pomysły, a następnie daj kilka minut na dyskusję.

STREFA SCHENGEN

10) Zapytaj uczniów, które państwa członkowskie Unii Europejskiej odwiedzili (jeśli w ogóle), a następnie zapytaj, czy ktoś z nich odwiedził kraje spoza Unii. Poproś uczniów o porównanie tych doświadczeń. Zachęć ich do myślenia w kategoriach łatwości przekraczania granic, długości pobytu, wymogów wizowych itp.

Wolna od granic strefa Schengen gwarantuje swobodę przemieszczania się ponad 400 milionom obywateli UE, a także obywatelom spoza UE mieszkającym w UE lub odwiedzającym UE w celach turystycznych, w ramach wymiany studenckiej lub w celach biznesowych (każdej osobie, która legalnie przebywa na terenie UE).

11) Pokaż **slajd 5 prezentacji PowerPoint**. Jeśli nie korzystasz z programu PowerPoint, napisz na tablicy „Strefa Schengen”.

12) Poproś uczniów, aby w swoich **pakietach dla ucznia** (strona 2) wypisali wszystkie kraje strefy Schengen, które przychodzą im do głowy. Następnie pokaż **slajd 6 prezentacji PowerPoint**. Jeśli nie korzystasz z programu PowerPoint, przeczytaj odpowiedzi z ramki informacyjnej.

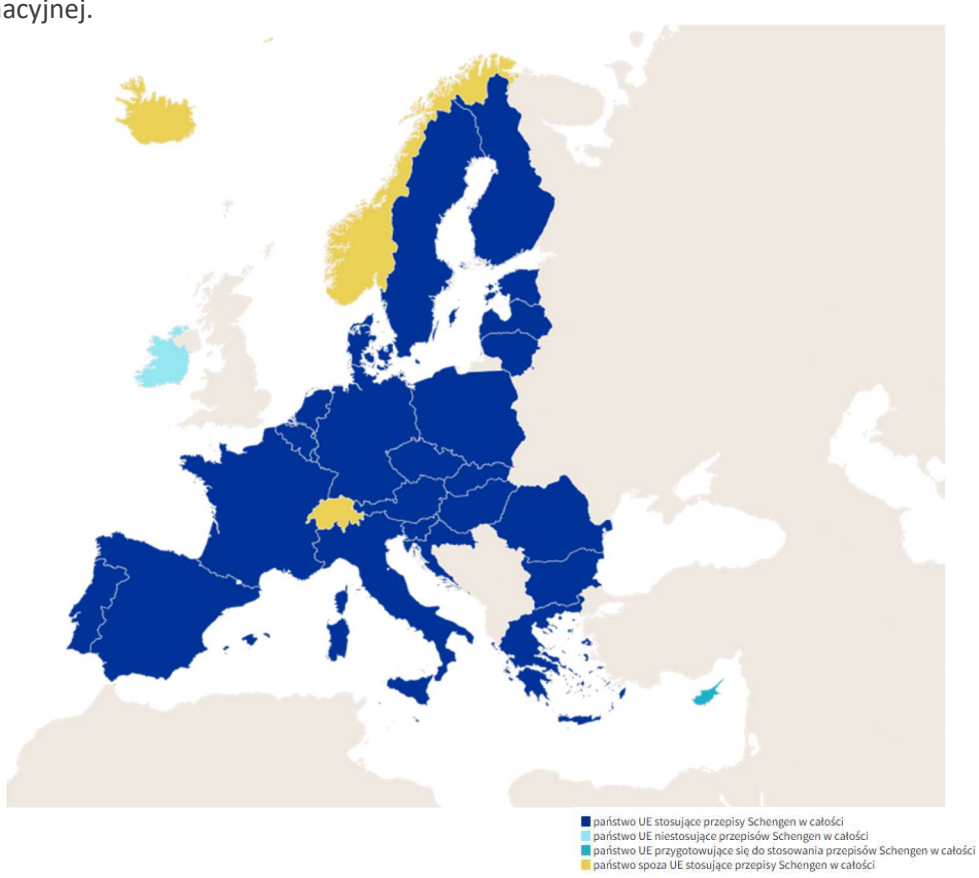

© Unia Europejska, 2025.

Członkowie strefy Schengen (czerwiec 2025):

Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Islandia, Liechtenstein, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Węgry i Włochy.

Cypr nadal jest (czerwiec 2025) członkiem kandydującym. Poza układem pozostaje Republika Irlandii.

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_pl?etrans=pl

JEDNOLITY RYNEK I UNIA CELNA

13) Odtwórz film 3 (**slajd 7 w prezentacji PowerPoint**). Film wyjaśnia zalety jednolitego rynku.

14) Przejdź do **slajdu 8 w prezentacji PowerPoint** lub napisz na tablicy: Towary, Kapitał, Usługi, Ludzie. Wyjaśnij, że na jednolitym rynku istnieje ich swobodny przepływ.

15) Podziel klasę na cztery grupy i przydziel każdej z nich jedną swobodę. Daj grupom kilka minut na zastanowienie się nad korzyściami płynącymi z tych swobód z punktu widzenia a) przedsiębiorców i b) obywateli UE. Poproś, aby pomyśleli, w jaki sposób odnieśli osobiste korzyści.

Swobodny przepływ towarów

Swobodny przepływ towarów oznacza, że między państwami członkowskimi nie ma opłat celnych ani ograniczeń ilościowych. Oznacza to, że dostawcy mogą bez ograniczeń sprzedawać swoje towary w całej Unii Europejskiej, co umożliwia im rozszerzenie działalności. Konsumenci mogą kupować w całej Unii i szukać najlepszych ofert.

Standaryzacja w całej Unii oznacza, że konsumenci mogą być pewni, iż produkt kupiony w dowolnym państwie członkowskim jest wykonany zgodnie z tymi samymi minimalnymi standardami dotyczącymi takich kwestii jak wydajność czy bezpieczeństwo. Chronione są również ich prawa konsumenckie, niezależnie od tego, w którym kraju UE dokonują zakupów.

https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/38/free-movement-of-goods

Swobodny przepływ kapitału

Swobodny przepływ kapitału umożliwia obywatelom wykonywanie różnych operacji za granicą, takich jak otwieranie rachunków bankowych, kupowanie udziałów w spółkach zagranicznych, inwestowanie tam, gdzie to najbardziej opłacalne, i kupowanie nieruchomości.

Spółki europejskie mogą inwestować w inne firmy europejskie, nabywać je i brać czynny udział w zarządzaniu nimi. Mogą też pozyskiwać pieniądze, na przykład pożyczki, tam, gdzie jest to najtańsze.

https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/capital-movements_pl?etrans=pl

Swobodny przepływ usług

Specjaliści i firmy mogą świadczyć swoje usługi w dowolnym miejscu w Unii, zarówno tymczasowo, jak i na stałe. Aby tak się stało, UE pracuje nad ułatwieniem uznawania kwalifikacji w całej Unii.

Przykładowo, rządowe przetargi na usługi (z pewnymi wyjątkami) są obecnie ogłaszane w całej UE, co pozwala firmom/konsorcjom z dowolnego miejsca w Unii złożyć swoją ofertę. Dzięki temu firmy i rządy mają możliwość wyboru najkorzystniejszej oferty od szerszego zakresu dostawców.

https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/40/freedom-of-establishment-and-freedom-to-provide-services

Swobodny przepływ osób

Obywatele UE mają prawo przenieść się do dowolnego kraju UE, aby mieszkać, pracować, uczyć się, szukać pracy lub przejść na emeryturę. Mogą przebywać w innym kraju UE przez okres do 3 miesięcy bez konieczności meldowania się, ale mogą mieć obowiązek zgłoszenia pobytu na krótki czas. Jedynym wymogiem jest posiadanie ważnego krajowego dowodu osobistego lub paszportu. W przypadku pobytu dłuższego niż 3 miesiące należy zarejestrować swój pobyt. Swobodny przepływ pracowników oznacza zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na narodowość w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia oraz innych warunków pracy i zatrudnienia. Ponadto artykuł ten stanowi, że pracownik z UE ma prawo do przyjęcia oferty pracy, swobodnego poruszania się po kraju, pobytu w celu zatrudnienia oraz późniejszego pozostania na określonych warunkach.

OBSZARY DZIAŁANIA

16) Pokaż **slajd 9 prezentacji PowerPoint** lub poproś uczniów o zapoznanie się z arkuszem informacyjnym znajdującym się na stronie 30 **pakietu dla ucznia**.

Unia Europejska może działać tylko w tych obszarach, w których państwa członkowskie upoważniły ją do tego na mocy traktatów unijnych.

17) Poproś uczniów o przypisanie w swoich **pakietach dla ucznia** (strona 3) poniższych punktów do właściwych obszarów działania:

1. Kupując nowy laptop, otrzymujesz co najmniej dwuletnią gwarancję. (Ochrona konsumentów)
2. Jeśli lot jest mocno opóźniony lub został anulowany, otrzymasz odszkodowanie. (Transport)
3. Twoje kwalifikacje uzyskane w jednym z państw UE są uznawane w pozostałych państwach. (Jednolity rynek)
4. Minimalny wymiar 20 dni wolnego w roku dla pracownika zatrudnionego na pełny etat. (Zatrudnienie i sprawy socjalne)
5. Maksymalna liczba dorszy, jaką mogą złowić rybacy. (Rybołówstwo)
6. Ilość energii (gazowej/elektrycznej), która musi pochodzić z odnawialnych źródeł energii, takich jak energia słoneczna i wiatrowa. (Energia)
7. Maksymalna ilość drobnych cząstek dopuszczalnych w powietrzu. (Środowisko)

Traktaty określają, kto może uchwalać prawa w jakich dziedzinach: UE, rządy krajowe lub obie te instytucje. Wyjaśnij, że UE ma różne poziomy kompetencji:

UE ma trzy poziomy kompetencji **(slajd 9 prezentacji PowerPoint)**:

a) Kompetencje wyłączne, w przypadku których tylko Unia może stanowić prawo, a państwa członkowskie jedynie je wdrażać (np. unia celna, reguły konkurencji dla jednolitego rynku, polityka pieniężna dla krajów strefy euro)
b) Kompetencje wspólne, w przypadku których państwa członkowskie mogą stanowić prawo i przyjmować prawnie wiążące środki, jeśli Unia tego nie zrobiła (np. rolnictwo, rybołówstwo, środowisko, ochrona konsumentów, transport, energia itp.)
c) Kompetencje pomocnicze, w ramach których UE podejmuje działania wspierające lub uzupełniające politykę państw członkowskich (np. ochrona i poprawa zdrowia publicznego, przemysł, kultura, turystyka, edukacja, szkolenie zawodowe, młodzież i sport, ochrona ludności, współpraca administracyjna)
(slajd 10 prezentacji PowerPoint)

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ai0020

ZAKOŃCZENIE LEKCJI

18) Upewnij się, że uczniowie rozumieją, co mają zrobić w swoim **pakiecie dla ucznia** (strony 5–7) jako zadanie domowe.

19) Na zakończenie poproś uczniów o chwilę zastanowienia, a następnie o krótkie omówienie informacji, które poznali po raz pierwszy podczas lekcji.

ĆWICZENIE OPCJONALNE

Poproś uczniów, aby na następną lekcję zanotowali sprawy, z którymi stykają się w życiu codziennym, a na które wpływ miało prawodawstwo UE. Uczniowie podzielą się swoimi odkryciami na początku następnej części modułu.

Klucz odpowiedzi – powtórzenie materiału, część 1

Ćw. 1) 1b, 2d, 3c, 4a, 5e

Ćw. 2) I. b, II. e, III. c, IV. d, V. a

Ćw. 3) Odpowiedzi otwarte uczniów:
godność, wolność, demokracja, równość, praworządność, prawa człowieka.

Ćw. 4)
a) F (Szwajcaria, Liechtenstein, Norwegia i Islandia)
b) P
c) F (Nadal będziesz potrzebować dowodu tożsamości na lotniskach, do zameldowania się w hotelu itp. Wiele krajów wymaga również, aby obywatele mieli przy sobie jakiś dokument tożsamości)
d) F (Bułgaria i Rumunia są pełnoprawnymi członkami Schengen od stycznia 2025 r.)
e) F (Nie ma też kontroli imigracyjnej między Hiszpanią a Francją. Ale nawet jeśli przyjaciel udał się do Francji przez kraj spoza UE, będzie miał wizę Schengen, która jest ważna we Francji).

Ćw. 5)
a) Kapitał/ludzie
b) Usługi/kapitał
c) Towary/kapitał
d) Towary/kapitał
e) Ludzie

Ćw. 6) Odpowiedzi otwarte uczniów.

Ćw. 7)
a) wspólne
b) wspierające
c) wyłączne

CZĘŚĆ 2: DEMOKRACJA W UNII EUROPEJSKIEJ

PLAN LEKCJI

ZAŁOŻENIA I CELE:	UCZNIOWIE DOWIEDZĄ SIĘ:
• Przedstawienie idei demokracji uczestniczącej • Przedstawienie głównych organów ustawodawczych UE • Wyjaśnienie, w jaki sposób tworzone jest prawo UE • Przedstawienie koncepcji europejskiej inicjatywy obywatelskiej	• Jakie są główne instytucje UE • Jak UE tworzy prawo • Jak mogą wpływać na politykę UE
UCZNIOWIE PRZEĆWICZĄ:	**WYMAGANE MATERIAŁY:**
• Umiejętności badawcze • Korzystanie z portalu Europa • Dyskusję/dzielenie się informacjami	• Prezentacja PowerPoint, Część 2 • Filmy 4-6

Etapy lekcji

1) Sprawdź pracę domową z poprzedniej lekcji, w tym ćwiczenie opcjonalne, jeśli ktoś je wykonał.

WPROWADZENIE

2) Napisz na tablicy słowo „Demokracja". Zapytaj uczniów, co rozumieją pod tym pojęciem. Poproś ich, aby powiedzieli, co wiedzą o instytucjach demokratycznych w swoim kraju.

3) Pokaż **slajd 2 prezentacji PowerPoint**. Wyjaśnij, że na dzisiejszej lekcji będziecie rozmawiać o dwóch różnych rodzajach demokracji: demokracji przedstawicielskiej i demokracji uczestniczącej.

> **Demokracja przedstawicielska** to forma rządów, w której ludzie **wybierają** swoich przedstawicieli (np. członków parlamentu), których **upoważniają** do proponowania i uchwalania prawa w ich imieniu.
>
> **Demokracja uczestnicząca** to mechanizmy, dzięki którym obywatele są **włączani w publiczne procesy decyzyjne**, co stanowi uzupełnienie demokracji przedstawicielskiej.

ORGANY DECYZYJNE UE

4) Pokaż **slajd 3 prezentacji PowerPoint**. Wyjaśnij, że UE ma trzy główne instytucje odpowiedzialne za proponowanie i uchwalanie prawa: Komisję Europejską, Parlament Europejski i Radę UE.

5) Pokaż **slajd 4 prezentacji PowerPoint**. Omów Komisję Europejską.

Czym zajmuje się Komisja Europejska?

Proponuje nowe prawa

Komisja Europejska jest jedyną instytucją UE, która ma prawo przedkładać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE projekty aktów prawnych, które:

- chronią interesy UE i jej obywateli w kwestiach, które nie mogą być skutecznie rozwiązane na poziomie krajowym
- zawierają informacje techniczne za pomocą konsultacji z ekspertami i społeczeństwem

Zarządza polityką UE i przydziela fundusze UE

- wraz z Radą i Parlamentem Komisja określa priorytety dla wydatków UE
- przygotowuje roczny budżet do zatwierdzenia przez Parlament i Radę
- nadzoruje sposób wydawania środków finansowych, a sama jest kontrolowana przez Europejski Trybunał Obrachunkowy

Egzekwuje prawo europejskie

- wraz z Trybunałem Sprawiedliwości jest odpowiedzialna za zapewnienie właściwego stosowania przepisów unijnych we wszystkich państwach członkowskich

Reprezentuje UE na arenie międzynarodowej

- występuje w imieniu państw UE na forum organizacji międzynarodowych, w szczególności w kwestiach dotyczących polityki handlowej i pomocy humanitarnej
- w imieniu UE negocjuje umowy międzynarodowe

Skład

Polityczne stery Komisji trzyma zespół 27 komisarzy (po jednym z każdego państwa UE), na których czele stoi Przewodniczący Komisji, który decyduje, kto jest odpowiedzialny za dany obszar polityki. Przewodniczący jest nominowany przez Radę Europejską (reprezentującą szefów państw lub rządów każdego kraju UE) z uwzględnieniem wyników wyborów do Parlamentu Europejskiego. Następnie jest on zatwierdzany przez Parlament Europejski. Pozostali członkowie są nominowani przez swoje kraje i przechodzą procedurę zatwierdzenia z udziałem nowego przewodniczącego, Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-commission_pl

6) Pokaż **slajd 5 prezentacji PowerPoint**. Przedstaw Radę Unii Europejskiej.

Czym zajmuje się Rada UE?

Negocjuje i przyjmuje prawo UE
Rada UE jest ważnym organem decyzyjnym UE.
Negocjuje i przyjmuje akty ustawodawcze zwykle wraz z Parlamentem Europejskim. W jej skład wchodzą ministrowie ze wszystkich krajów UE.

Koordynuje politykę państw członkowskich

Rada odpowiada za koordynowanie polityki państw członkowskich w konkretnych dziedzinach, takich jak:

- polityka gospodarcza i fiskalna
- edukacja, kultura, młodzież i sport
- polityka zatrudnienia

Tworzy wspólną unijną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa
Na podstawie wytycznych Rady Europejskiej Rada określa i realizuje wspólną unijną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa. Obejmuje ona m.in. pomoc rozwojową i humanitarną, obronę i handel.

Zawiera umowy międzynarodowe
Rada udziela Komisji mandatu do prowadzenia negocjacji w imieniu UE w sprawie umów między UE a państwami do niej nienależącymi lub organizacjami międzynarodowymi. Na zakończenie negocjacji Rada decyduje o podpisaniu i zawarciu umowy.

Uchwala budżet UE

Rada uchwala budżet UE wraz z Parlamentem Europejskim.

Okresem budżetowym jest jeden rok kalendarzowy. Budżet zwykle jest uchwalany w grudniu, a wchodzi w życie 1 stycznia kolejnego roku.

https://www.consilium.europa.eu/pl/council-eu/

7) Odtwórz film 4 (**slajd 6 prezentacji PowerPoint**) dotyczący wyborów w UE. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, kto jest ich lokalnym europosłem. Kiedy odbyły się ostatnie wybory? Kiedy odbędą się kolejne wybory? Czy uważają, że głosowanie w wyborach jest ważne? Dlaczego/dlaczego nie?

8) Pokaż **slajd 7 prezentacji PowerPoint**. Omów Parlament Europejski.

Czym zajmuje się Parlament Europejski?

Funkcja ustawodawcza

- Uchwala, wraz z Radą UE, przepisy prawa europejskiego w oparciu o wnioski ustawodawcze Komisji Europejskiej
- Podejmuje decyzje w sprawie umów międzynarodowych
- Podejmuje decyzje w sprawie rozszerzenia
- Bada plan prac Komisji i występuje do Komisji o przedłożenie wniosków ustawodawczych

Funkcja nadzorcza

- Sprawuje nadzór demokratyczny nad pozostałymi instytucjami europejskimi [użyj prostego języka, aby lepiej wytłumaczyć tę funkcję uczniom]
- Wybiera przewodniczącego Komisji i zatwierdza Komisję jako organ. Może uchwalić „wotum nieufności", zmuszając Komisję do dymisji
- Udziela absolutorium, czyli zatwierdza sposób, w jaki zostały wydane środki z budżetu UE
- Rozpatruje petycje od obywateli oraz powołuje komisje śledcze
- Omawia kwestie dotyczące polityki pieniężnej z Europejskim Bankiem Centralnym
- Kieruje zapytania do Komisji i Rady
- Monitoruje wybory

Funkcja budżetowa

- Wraz z Radą uchwala budżet UE
- Zatwierdza długoterminowy budżet UE, tzw. wieloletnie ramy finansowe

Skład

Wybory odbywają się co 5 lat. Liczba posłów do PE z każdego kraju jest w przybliżeniu proporcjonalna do liczby jego ludności: żaden kraj nie może mieć mniej niż 6 lub więcej niż 96 posłów do PE, a całkowita liczba posłów nie może przekroczyć 750 (plus przewodniczący). W kadencji 2024–2029 liczba posłów do PE wynosi 719 plus przewodniczący. Posłowie zasiadają w PE nie według kraju pochodzenia, lecz według przynależności politycznej.
Przewodniczący reprezentuje Parlament w relacjach z pozostałymi instytucjami UE, jak również w stosunkach ze światem zewnętrznym. Przewodniczący ma ostatnie słowo w sprawie budżetu.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-parliament_pl

PROCES STANOWIENIA PRAWA

9) Poproś uczniów, aby wyjaśnili, w jaki sposób w ich kraju uchwala się prawa. Jeśli to konieczne, wyjaśnij to.

10) Odtwórz film nr 5 (**slajd 8 prezentacji PowerPoint**), który wyjaśnia, w jaki sposób uchwalane są ustawy w UE. Wyjaśnij, że sposób, w jaki UE podejmuje decyzje, gwarantuje, że uwzględnione zostaną poglądy i potrzeby wszystkich zainteresowanych stron: UE jako organu, poszczególnych państw członkowskich oraz obywateli tych państw.

11) Pokaż **slajd 9 prezentacji PowerPoint**. Użyj schematu blokowego, aby sprawdzić, czy uczniowie zrozumieli podstawy procesu podejmowania decyzji.

Proces stanowienia prawa

Uwaga: jest to uproszczony opis.

1. Komisja Europejska proponuje ustawy i polityki z własnej inicjatywy. Może też odpowiadać na zaproszenia ze strony:
- Rady Europejskiej (szefów państw lub rządów każdego kraju UE)
- Rady Unii Europejskiej (ministrowie rządów każdego kraju UE)
- Parlamentu Europejskiego (wybieranego bezpośrednio przez obywateli UE)
- samych obywateli w wyniku pomyślnie zrealizowanej europejskiej inicjatywy obywatelskiej

2. Komisja przeprowadza konsultacje z zainteresowanymi stronami i obywatelami, a następnie przesyła swoją propozycję do Parlamentu Europejskiego i Rady UE.
3. Następnie może wystąpić runda poprawek/kontrpoprawek.
4. Jeśli Parlament Europejski i Rada UE ostatecznie się zgodzą, propozycja zostaje przyjęta.

Niektóre akty (rozporządzenia i decyzje) stają się automatycznie wiążące w całej UE w dniu, w którym wchodzą w życie. Inne (dyrektywy) muszą być włączone do prawa krajowego przez kraje członkowskie UE. Komisja monitoruje, czy przepisy unijne są stosowane prawidłowo i terminowo, a w razie wątpliwości podejmuje odpowiednie działania. W tej roli Komisja jest określana jako „strażnik traktatów".

https://commission.europa.eu/law/law-making-process_pl

https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/pl/powers-and-procedures/legislative-powers

PRZEDSTAWIENIE EUROPEJSKIEJ INICJATYWY OBYWATELSKIEJ

12) Odtwórz film 6 (**slajd 10 prezentacji PowerPoint**), który przedstawia europejską inicjatywę obywatelską. Wyjaśnij uczniom, że europejska inicjatywa obywatelska to sposób, w jaki zwykli obywatele mogą wpływać na politykę Unii Europejskiej – jest to forma demokracji uczestniczącej.

Aby uzyskać więcej informacji na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej, skorzystaj z poniższego łącza (informacje są dostępne we wszystkich językach UE):

https://citizens-initiative.europa.eu/_pl

ZAKOŃCZENIE LEKCJI

13) Sprawdź, czy uczniowie rozumieją, co mają zrobić na następną lekcję w swoich **pakietach dla ucznia** (strony 13–15).

14) Przed zakończeniem lekcji poproś uczniów o dobranie się w pary i wymyślenie trzech pytań, które mogliby zadać swojemu partnerowi na temat treści lekcji. Poproś ich, aby zadali sobie te pytania i na nie odpowiedzieli.

ĆWICZENIE OPCJONALNE

Uczniowie tworzą krótką ankietę dla swoich kolegów, aby dowiedzieć się, ile wiedzą o tym, jak działa Unia Europejska i za co jest odpowiedzialna. Analizują i omawiają wyniki na zajęciach.

Klucz odpowiedzi – powtórzenie materiału, część 2

Ćw. 1) a. Km Rd b. P c. Km d. Rd e. P Rd f. Km g. P h. P Rd

Ćw. 2) a. 3 b. 1 c. 4 d. 6 e. 2 f. 5

Ćw. 3) a. F (tylko Komisja) b. F (Parlament i Rada) c. P d. P e. F (tylko w tych obszarach działania, w których ma kompetencje)

CZĘŚĆ 3: Europejska inicjatywa obywatelska

PLAN LEKCJI

ZAŁOŻENIA I CELE:	UCZNIOWIE DOWIEDZĄ SIĘ:
• Przedstawienie europejskiej inicjatywy obywatelskiej • Zachęcenie uczniów do zastanowienia się nad kwestiami, które są dla nich ważne i które mogłyby być istotne na poziomie UE	• Czym jest europejska inicjatywa obywatelska • Jakie są zasady prowadzenia europejskiej inicjatywy obywatelskiej • Co decyduje o powodzeniu kampanii
UCZNIOWIE PRZEĆWICZĄ:	**WYMAGANE MATERIAŁY:**
• Planowanie • Współpracę w zespole • Burzę mózgów • Poruszanie się po stronach internetowych EIO i Europa	• Prezentacja PowerPoint, Część 3 (jeśli używasz prezentacji) • Filmy 6 i 7

Etapy lekcji

1) Sprawdź pracę domową z poprzedniej lekcji, w tym ćwiczenie opcjonalne, jeśli ktoś je wykonał.

2) Uczniowie powinni przygotować się do odpowiedzi na następujące pytania:
   a) Jak wiele uwagi poświęcasz działaniom Unii Europejskiej? Czy śledzisz je na portalach społecznościowych/w wiadomościach?
   b) Czy uważasz, że sposób podejmowania decyzji przez Unię Europejską jest demokratyczny?
   c) Czy są sposoby, które Twoim zdaniem mogłyby uczynić Unię Europejską bardziej demokratyczną?

Pozostaw czas na dyskusję oraz zebranie spostrzeżeń z działalności opcjonalnej, jeśli została podjęta.

EUROPEJSKA INICJATYWA OBYWATELSKA (EIO) – ETAPY

3) Poproś uczniów o zamknięcie **pakietów dla ucznia** i zapytaj ich, co pamiętają o EIO z poprzedniej lekcji. Następnie ponownie odtwórz film 6 (**slajd 2 prezentacji PowerPoint**).

Główne etapy

1. Znajdź sześć osób z sześciu różnych krajów UE, które są uprawnione do głosowania w wyborach europejskich, aby utworzyły z Tobą zespół.
2. Zdefiniuj cele i zwróć się do Komisji o rejestrację inicjatywy.
3. Po uzyskaniu aprobaty inicjatywa zostanie opublikowana na stronie internetowej.
4. Zbierz w ciągu 12 miesięcy milion podpisów z co najmniej 7 krajów UE (online lub na papierze).
5. Zweryfikuj deklaracje poparcia przez władze krajowe.
6. Przedstaw swoją inicjatywę Komisji Europejskiej.
7. Spotkanie z Komisją.
8. Wysłuchanie publiczne w Parlamencie Europejskim.
9. Odpowiedź Komisji Europejskiej.
10. Działania następcze Komisji w związku z proponowanymi działaniami, jeśli dotyczy.

Więcej szczegółów znajdziesz tutaj: https://citizens-initiative.europa.eu/_pl

4) Zapytaj, jakie kroki należy wykonać, aby utworzyć inicjatywę. Zbierz odpowiedzi, a następnie pokaż **slajd 3 prezentacji PowerPoint** lub poproś uczniów o otwarcie **pakietu dla ucznia** na stronie 16.

CO PRZESĄDZA O SUKCESIE EUROPEJSKIEJ INICJATYWY OBYWATELSKIEJ?

5) W ramach pracy domowej uczniowie zostali poproszeni o przygotowanie następującego zadania: *Wejdź na stronę* https://citizens-initiative.europa.eu/_pl . *Znajdź inicjatywę, którą byłbyś/byłabyś gotów poprzeć. Na następną lekcję przygotuj się do wyjaśnienia, dlaczego jesteś gotów/gotowa poprzeć tę inicjatywę?* Poproś wszystkich uczniów (lub kilku wybranych), aby podzielili się z klasą tym, co postanowili.

6) Zapytaj uczniów, czy byliby gotowi poprzeć wszystkie wymienione inicjatywy. Czy są takie, których nie mogliby poprzeć? Dlaczego?

Sugerowane odpowiedzi:

- Musi to być kwestia, która dotyczy/jest problemem w większości krajów UE.
- Musi mieć szeroki zasięg.
- Musi to być coś, co można uregulować prawnie (a nie tylko kwestia moralna).
- Należy określić konkretne działania (a nie tylko „coś należy zrobić").
- Powinien istnieć jasny związek pomiędzy tym, o co prosi się Komisję, a rozwiązaniem problemu.

7) Zapytaj uczniów, co sprawia, że EIO można uznać za dobrą. Poproś ich, by zastanowili się, jakie są ogólne elementy udanej EIO.

8) Odtwórz film 7 (**slajd 4 prezentacji PowerPoint**).

9) Pokaż **slajd 5 prezentacji PowerPoint** lub poproś uczniów o otwarcie **pakietu dla ucznia** na stronie 30. Podziel klasę na grupy po trzy lub cztery osoby. Wyjaśnij, że inicjatywy muszą mieścić się w jednym z obszarów działania UE, dla których Komisja może przedstawić propozycję aktu prawnego. Poproś każdą grupę, aby przedstawiła jeden pomysł na inicjatywę, która mieściłaby się w jednym z obszarów działania. Daj czas na dyskusję, a następnie na wypowiedź każdej z grup.

Przykłady obszarów działania UE: rolnictwo i prawa zwierząt, środowisko i klimat, bezpieczeństwo żywności, opieka zdrowotna, ochrona konsumentów, kultura i media, edukacja, młodzież i sport, energia, niedyskryminacja, pomoc humanitarna, transport.

Sprawdź również:
https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_pl

Aby upewnić się, czy Komisja może zaproponować akt prawny, należy poszukać wyraźnej wzmianki w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, np.:

TRAKTAT O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ (WERSJA SKONSOLIDOWANA)

CZĘŚĆ TRZECIA
POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE UNII

TYTUŁ XX
ŚRODOWISKO

Artykuł 192

(dawny artykuł 175 TWE)

1. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, decydują o działaniu służącym osiągnięciu celów określonych w artykule 191, które ma być podjęte przez Unię.

EUR-Lex – 12012E192 – EN – EUR-Lex (europa.eu)

12008E078

Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - CZĘŚĆ TRZECIA: POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE UNII - TYTUŁ V: PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI - Rozdział 2: Polityki dotyczące kontroli granicznej, azylu i imigracji - Artykuł 78 (dawny artykuł 63 punkty 1 i 2 oraz artykuł 64 ustęp 2 TWE)

Dziennik Urzędowy 115 , 09/05/2008 P. 0076 - 0077

Artykuł 78

(dawny artykuł 63 punkty 1 i 2 oraz artykuł 64 ustęp 2 TWE)

3. W przypadku gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich znajdzie się w nadzwyczajnej sytuacji charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć środki tymczasowe na korzyść zainteresowanego Państwa lub Państw Członkowskich. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

EUR-Lex – 12008E078 – EN – EUR-Lex (europa.eu)

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=en#page=17

10) Zapisz pomysły na tablicy i poproś uczniów, aby zagłosowali na jeden pomysł, który poparliby wszyscy (lub większość).

11) Poproś uczniów, aby wrócili do swoich grup. Poproś uczniów, aby mając na uwadze, jak wygląda procedura EIO, zastanowili się, jak przeprowadziliby taką kampanię, skupiając się na następujących pytaniach (**slajd 6 prezentacji PowerPoint**):

- Jak nazwalibyście kampanię?
- Co zrobilibyście, aby znaleźć partnerów w 6 innych krajach UE?
- Na co musielibyście wydać pieniądze?
- Jak zdobylibyście fundusze na kampanię?
- Jak „sprzedalibyście" swój pomysł, aby zdobyć podpisy?
- Jak przyciągnąć uwagę mediów?

Uczniowie mogą robić notatki w **pakiecie dla ucznia**

12) Zbierz grupę i zapytaj uczniów o ich pomysły.

ZAKOŃCZENIE LEKCJI

13) Sprawdź, czy uczniowie wiedzą, co mają zrobić na zadanie domowe (strony 18–19).

ĆWICZENIE OPCJONALNE

Uczniowie tworzą skrzynkę na sugestie lub przeprowadzają ankietę internetową, aby dowiedzieć się, jakie kwestie na poziomie europejskim interesują innych uczniów w ich szkole.

CZĘŚĆ 4: JAK OPRACOWAĆ I PROMOWAĆ EUROPEJSKĄ INICJATYWĘ OBYWATELSKĄ

PLAN LEKCJI

ZAŁOŻENIA I CELE:	UCZNIOWIE DOWIEDZĄ SIĘ:
• Poproszenie uczniów o stworzenie własnej kampanii • Rozwój umiejętności komunikacyjnych	• Jakie są podstawy skutecznej komunikacji • Że muszą zwracać się do swoich odbiorców • Co decyduje o powodzeniu kampanii
UCZNIOWIE PRZEĆWICZĄ:	**WYMAGANE MATERIAŁY:**
• Planowanie • Odgrywanie ról • Współpracę w zespole • Burzę mózgów • Ukierunkowanie kampanii	• Prezentacja PowerPoint, Część 4

Etapy lekcji

SPRAWDŹ ZADANIE DOMOWE

1) Uczniowie mieli za zadanie przeanalizować kampanię, którą ich zdaniem mogliby poprzeć. Przejdź do **slajdu 2 prezentacji PowerPoint** lub napisz na tablicy następujące tytuły: Tekst, Zdjęcia/filmy, Grafika, Partnerzy, Inne. Poproś uczniów, aby krótko opisali udane aspekty kampanii, którą wybrali, i umieścili je pod tymi nagłówkami.

2) Poświęć czas na dyskusję, dlaczego uczniowie uważają, że te kampanie były udane.

Porusz kwestie, takie jak

- Szeroko pojęta atrakcyjność
- Praktyczność
- Problemy społeczne/polityczne/ekonomiczne
- Obszary działania UE.

Udane kampanie:
https://citizens-initiative.europa.eu/find-initiative_pl?STATUS%5B0%5D=ANSWERED
Kampanie oczekujące na odpowiedź:
https://citizens-initiative.europa.eu/find-initiative_pl?CATEGORY%5B0%5D=any&STATUS%5B0%5D=SUBMITTED&SECTION=AL

3) Uczniowie zostali poproszeni o zastanowienie się nad kampanią, nad którą głosowali w Części 3, i nad tym, jak sprawiliby, aby ta konkretna kampania odniosła sukces dzięki działaniom podejmowanym zarówno w Internecie, jak i poza nim. Daj trochę czasu na przedyskutowanie tych pomysłów w klasie.

Uczniowie powinni zastanowić się:
- W jaki sposób mogliby znaleźć ludzi w innych krajach.
- Na co musieliby wydać pieniądze.
- Jak zdobyliby pieniądze.
- Jakich kanałów użyliby, by dotrzeć do ludzi.
- Do kogo chcieliby dotrzeć.

PODEJŚCIA DO PRZEKONYWANIA

4) Przejdź do **slajdu 3 prezentacji PowerPoint** lub poproś uczniów o otwarcie **pakietu dla ucznia** na stronie 20. Wyjaśnij, że aby kampania zyskała poparcie, musimy przekonać ludzi, że nasz pomysł jest dobry. Możemy wykorzystać te cztery podejścia (lub ich kombinację), aby pomóc sobie w sformułowaniu argumentów. Jak sądzą uczniowie, na które z nich zareagowaliby najbardziej pozytywnie?

Logika: Czy pomysł ma sens? Czy istnieje bezpośredni związek między działaniem, do którego się wzywa, a np. poprawą sytuacji społecznej/gospodarczej/życia codziennego/zdrowia?

Uczucia: Czy problem wywołuje u ludzi jakieś obawy? O ile lepiej będą się czuć, jeśli problem zostanie rozwiązany? Jak będą się czuć, jeśli problem nie zostanie rozwiązany/jeśli nie zrobią nic? Czy jest to coś, z czym ludzie mogą się identyfikować? Czy jest to coś, co budzi nadzieję?

Etyka: Czy jest to kwestia moralna? Czy sprawa jest moralnie niewłaściwa? Czy powinniśmy rozwiązać ten problem tylko dlatego, że jest to słuszne (choć może wiązać się z kosztami)?

Wiarygodność: Czy istnieją wiarygodne źródła, które popierają naszą sugestię (nauka, badania itp.)? Czy są osoby/grupy, które podziwiamy lub szanujemy (i które wykazały się wiedzą), które zajęły podobne stanowisko lub są zaangażowane w podobne działania?

5) Poproś uczniów o podanie czterech lub większej liczby możliwych inicjatyw (mogą to być inicjatywy, które wymyślili podczas ostatniej lekcji lub nowe, które znaleźli) i zapisz je na tablicy.

ĆWICZENIE PRZEKONYWANIA

6) Podziel klasę na pary, w których jedna osoba będzie miała oznaczenie A, a druga – B.

7) Poproś uczniów, aby wyobrazili sobie, że prowadzą kampanię poparcia dla jakiejś inicjatywy przed supermarketem. Uczeń A musi wybrać taką inicjatywę, którą jego zdaniem można najlepiej poprzeć, wykorzystując logikę. Podkreśl, że uczniowie nie muszą naprawdę zgadzać się z tezą, której bronią.

8) Daj uczniowi A kilka minut na przekonanie ucznia B, dlaczego powinien poprzeć inicjatywę. Następnie uczeń B musi przedstawić argumenty przeciwne; uczeń A nie musi na nie odpowiadać.

9) Teraz uczniowie zamieniają się rolami i uczeń B musi wybrać inną inicjatywę i bronić jej, używając argumentów emocjonalnych (uczucia). Uczeń A musi odpowiedzieć.

10) Uczniowie po raz kolejny powinni zamienić się rolami, aby w ten sam sposób omówić kwestie etyki i wiarygodności.

11) Poproś klasę o zastanowienie się, czy ich podejście było najlepsze dla wybranej inicjatywy. Czy sądzą, że odnieśli sukces? Czy kontrargumenty wskazały na słabość ich argumentów wspierających inicjatywę?

ODPOWIADANIE NA KONTRARGUMENTY

12) Przypomnij uczniom, że aby kampania była skuteczna, powinni rozważyć zastosowanie więcej niż jednego podejścia (logika, uczucia, wiarygodność, etyka). Powinni również rozważyć ewentualne kontrargumenty i spróbować na nie odpowiedzieć, zanim się pojawią w rzeczywistości.

13) Przejdź do **slajdu 4 prezentacji PowerPoint** lub napisz na tablicy: „Powinniśmy zakazać stosowania pestycydów w rolnictwie”.

14) Uczniowie pozostają w swoich parach lub zamieniają się partnerami. Powiedz uczniom, że obie osoby w parze odgrywają role uczniów w swoim wieku. Wykorzystując dowolne z powyższych podejść, które uznają za stosowne, uczeń A powinien poprzeć zapisane na tablicy stwierdzenie. Uczeń B powinien spróbować znaleźć argumenty przeciwne.

15) Teraz uczniowie zamieniają się rolami, ale tym razem uczeń B (opowiadający się za stwierdzeniem) jest uczniem, a uczeń A (podnoszący kontrargumenty) jest rolnikiem.

16) Poproś uczniów, aby zastanowili się nad przedstawionymi kontrargumentami. Czy zmieniły się one, kiedy przeciwnikiem był uczeń wcielający się w rolnika?

ZNAJDOWANIE WSPÓLNEGO MIANOWNIKA

17) Zwróć uwagę uczniów, że jeśli chcą, aby kampania miała jak największe poparcie, muszą przekonać różne grupy ludzi, którzy mogą mieć różne obawy.

Kluczem do tworzenia prawa unijnego jest znalezienie wspólnego mianownika i zrozumienie różnych punktów widzenia poszczególnych stron. Dotyczy to również pomysłów na prawo, które obywatele zgłosili za pośrednictwem EIO. Jeżeli uda się zebrać milion podpisów pod europejską inicjatywą obywatelską, a Komisja zdecyduje się przedstawić propozycję prawną, współustawodawcy, czyli Parlament Europejski i Rada, będą musieli osiągnąć kompromis.

Przed przedstawieniem propozycji legislacyjnej Komisja będzie musiała rozważyć poglądy wszystkich stron, których sprawa będzie dotyczyć; posłowie do Parlamentu Europejskiego rozważą wpływ na ludzi i firmy w swoich okręgach wyborczych, a w Radzie przedstawiciele każdego kraju Unii Europejskiej przeanalizują sprawę z perspektywy poszczególnych państw, ponieważ niektóre kraje mogą być bardziej lub mniej dotknięte daną inicjatywą niż inne. Wszystkie te organy będą musiały negocjować i osiągać kompromisy, jeśli inicjatywa ma stać się prawem.

18) Przejdź do **slajdu 5 prezentacji PowerPoint** lub napisz na tablicy: uczeń, rodzic, biznesmen, polityk.

19) Podziel klasę na 4 grupy i przydziel każdej grupie jeden z powyższych tytułów jako „osobę", która reprezentuje grupę ludzi. Poproś uczniów o otwarcie **pakietu dla ucznia** na stronie 21 i zapisanie spraw, o które przypisana im persona martwi się, oraz spraw, dzięki którym czuje się bezpiecznie.

20) Daj uczniom kilka minut na dyskusję w swoich grupach, a następnie poproś ich, aby podzielili się z klasą tym, co napisali. Zachęć innych uczniów do uzupełnienia list, jeśli mają inne pomysły.

21) Poproś każdą grupę, aby wybrała inicjatywę, która będzie promowana przez reprezentowaną przez nią osobę. Jakich mediów powinni użyć? Jakie podejście (lub podejścia) będzie najlepsze?

ZAKOŃCZENIE LEKCJI

22) Wyjaśnij uczniom, że w ramach zadania końcowego mają stworzyć film promujący inicjatywę, która według nich powinna stać się prawem unijnym. Zasady są następujące.

- Uczniowie powinni pracować w grupach po 3 lub 4 osoby.
- Powinni wybrać sprawę, która ich zdaniem nadawałaby się jako pomysł dla inicjatywy. Mogą wykorzystać kwestię, która była omawiana w klasie, lub wybrać inną.
- Powinni nagrać film popierający ich propozycję nie dłuższy niż 3 minuty.
- W filmie mogą odgrywać postacie.
- Jeśli chcą, mogą dodać do swojego filmu muzykę i/lub grafikę.
- Powinni upewnić się, że mają pozwolenie na filmowanie miejsc lub innych osób.
- Na filmie powinna znaleźć się lista osób odpowiedzialnych za poszczególne części projektu.

Daj uczniom trochę czasu, by podzielili się na grupy i podjęli decyzję o inicjatywie.

Jeśli wystarczy na to czasu, filmy można obejrzeć na następnej lekcji. Jeśli nie, filmy można umieścić na wspólnej platformie, z której korzysta szkoła. Zachęć uczniów do przekazywania pozytywnych opinii na temat zagadnień omawianych podczas tych lekcji. W razie potrzeby uczniowie mogą głosować na najlepszy film (nie mogą głosować na swój własny).

ĆWICZENIE OPCJONALNE

Wybrani uczniowie wyobrażają sobie, że są na wysłuchaniu w Parlamencie Europejskim, gdzie prezentują swoją inicjatywę. Inni uczniowie są członkami Parlamentu Europejskiego z

różnych krajów i partii politycznych/o różnych poglądach. Mogą zadawać pytania, a następnie zdecydować, czy poparliby daną inicjatywę.

Poniżej znajduje się zapis z rzeczywistego wysłuchania. Język można zmienić, klikając symbol „nutki”:

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/agri-envi-committee-meeting_20230124-1430-COMMITTEE-ENVI-AGRI

Quiz końcowy

1. Ilu obywateli UE potrzeba, aby zainicjować europejską inicjatywę obywatelską?
    a. 3 obywateli UE
    b. 5 obywateli UE mieszkających w dowolnym państwie członkowskim
    c. 7 obywateli UE mieszkających w 7 różnych państwach członkowskich
    d. Nie ma wymogu minimalnego

2. Czy możesz wystąpić z europejską inicjatywą obywatelską na dowolny temat, który jest dla Ciebie ważny i w związku z którym chciałbyś, aby Komisja Europejska podjęła działania?
    a. Tak, każdy temat jest możliwy
    b. Nie, istnieją ograniczenia

3. Kto może popierać europejską inicjatywę obywatelską?
    a. Obywatele UE od 18 roku życia.
    b. Obywatele UE, którzy mają wystarczająco dużo lat, by głosować w wyborach do Parlamentu Europejskiego lub – w niektórych krajach – mają co najmniej 16 lat.
    c. Osoby mieszkające w UE, niezależnie od ich narodowości.

4. Prawda czy fałsz: czy wystarczy milion zwolenników z jednego kraju UE, aby inicjatywa obywatelska była ważna?
    a. Prawda
    b. Fałsz

5. Prawda czy fałsz: Komisja Europejska jest zobowiązana do przyjęcia aktów prawnych w wyniku ważnej inicjatywy obywatelskiej?
    a. Prawda
    b. Fałsz

6. Która z poniższych instytucji UE jest odpowiedzialna za rejestrację inicjatywy obywatelskiej?
    a. Parlament Europejski
    b. Rada Europejska
    c. Komisja Europejska

7. Który z poniższych traktatów ustanowił europejską inicjatywę obywatelską?
    a. Traktat z Maastricht (1992)
    b. Traktat lizboński (2007)
    c. Traktat rzymski (1957)

8. Jaką formą demokracji jest europejska inicjatywa obywatelska?
    a. Uczestniczącą
    b. Przedstawicielską

9. Przez ile czasu można zbierać wymaganą liczbę podpisów pod inicjatywą?
    a. 12 miesięcy
    b. 2 lata
    c. Nie ma limitu

10. Prawda czy fałsz: inicjatywę można poprzeć tylko online.
    a. Prawda
    b. Fałsz

Klucz odpowiedzi do quizu końcowego

1. C.

2. B. Nie, istnieją ograniczenia. Aby rozpocząć inicjatywę, musi ona zostać najpierw zarejestrowana przez Komisję Europejską. Komisja może rejestrować tylko te inicjatywy, które dotyczą tematów, w których ma prawo proponować przepisy. Jeśli więc temat nowej inicjatywy nie należy do dziedziny, w której Komisja może proponować ustawodawstwo, nie można jej zarejestrować. Jeśli inicjatywa jest sprzeczna z wartościami UE, Komisja również ją odrzuci.

3. B.

4. B. Fałsz. Aby inicjatywa obywatelska była ważna, należy zebrać milion podpisów i osiągnąć ustalone wcześniej progi w co najmniej 7 państwach członkowskich UE.

5. B. Fałsz. Po spotkaniu organizatorów inicjatywy z Komisją Europejską i wysłuchaniu publicznym w Parlamencie Europejskim Komisja ma obowiązek określić, jakie działania zaproponuje w odpowiedzi na ważną inicjatywę obywatelską (jeśli taka istnieje), oraz podać powody podjęcia (lub niepodjęcia) działań. Odpowiedź ta będzie miała formę komunikatu formalnie przyjętego przez komisarzy i opublikowanego we wszystkich językach urzędowych UE.

6. C.

7. B.

8. A. Głosowanie na posłów, którzy reprezentują nasze interesy, jest formą demokracji przedstawicielskiej.

9. A.

10. B. Formularze poparcia można podpisywać także w formie papierowej.

ARKUSZ INFORMACYJNY NA TEMAT TRAKTATÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Główne traktaty UE

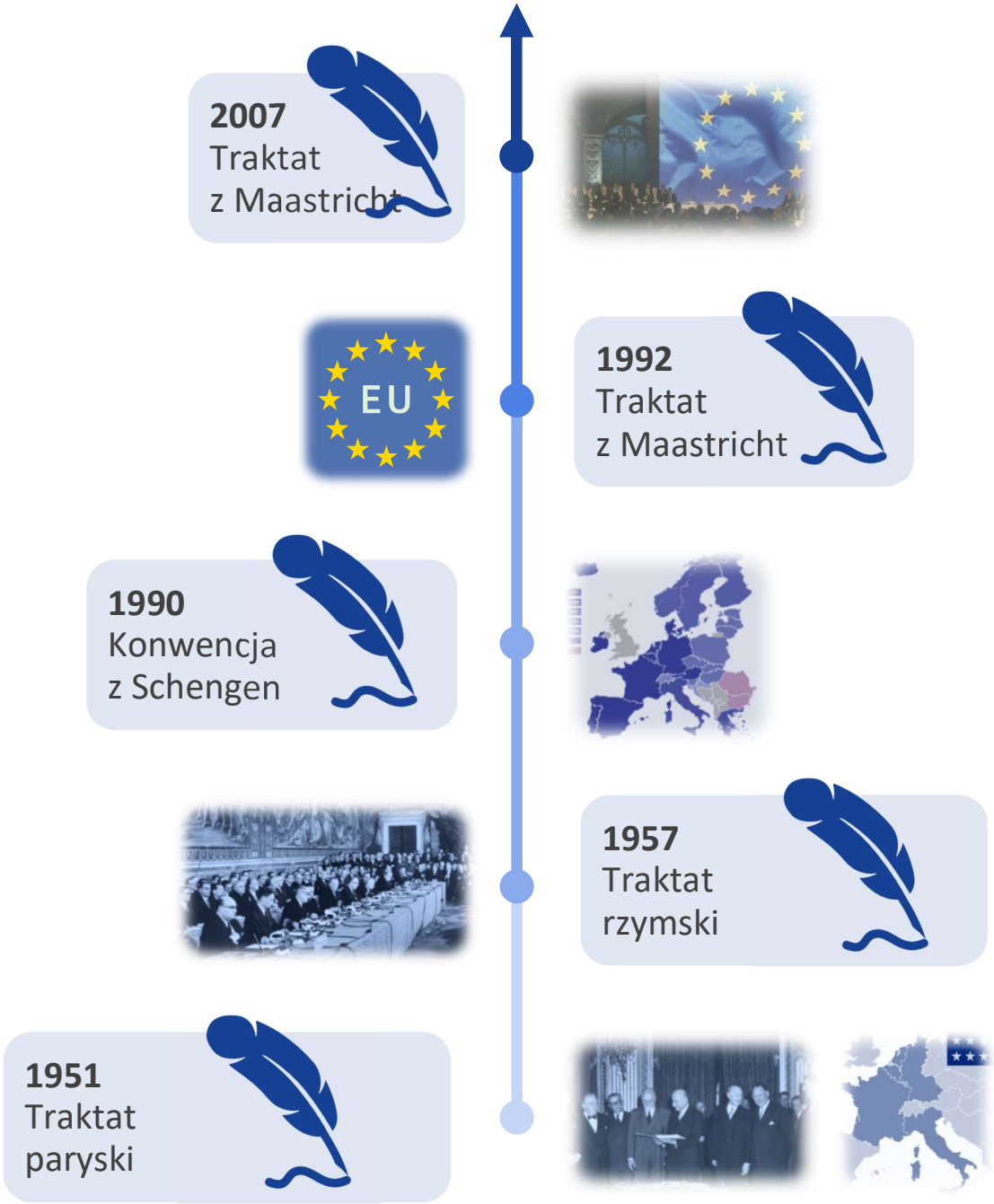

https://european-union.europa.eu/select-language?destination=/node/53

Poniższe traktaty stanowią pięć ważnych kamieni milowych w historii Unii Europejskiej. Jeśli chcesz uzyskać więcej informacji na ich temat, skorzystaj z łączy umieszczonych po każdym polu informacyjnym. Pamiętaj, że na wszystkich stronach możesz zmienić język.

TRAKTAT PARYSKI 1951

Unia Europejska powstała w latach 50., po zakończeniu II wojny światowej. Celem było zapobiegnięcie kolejnej wojnie na kontynencie europejskim. Traktat paryski był pierwszym krokiem w kierunku integracji europejskiej. Ustanowił on Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, która zrzeszała sześć krajów europejskich (Francję, Niemcy Zachodnie, Włochy, Belgię, Luksemburg i Holandię), między którymi mógł odbywać się bez żadnych ograniczeń handel węglem i stalą. Głównym celem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali było zintegrowanie gospodarek uczestniczących w niej krajów, aby zmniejszyć prawdopodobieństwo konfliktu, a także aby było oczywiste, jeśli jeden z członków zacząłby wykorzystywać stal do budowy broni w ramach przygotowań do ewentualnej wojny.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0022

TRAKTAT RZYMSKI 1957

Traktat ten powołał do życia Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG), która połączyła 6 krajów (Belgię, Niemcy, Francję, Włochy, Luksemburg i Holandię) w celu integracji i wzrostu gospodarczego poprzez handel.

Stworzył wspólny rynek oparty na swobodnym przepływie towarów, osób, usług i kapitału. Powstała również unia celna znosząca cła wewnętrzne i ustalająca wspólne taryfy dla towarów pochodzących z zewnątrz.

Wiele z instytucji unijnych, które znamy dzisiaj, zostało utworzonych na mocy tego traktatu:

- Rada Ministrów
- Komisja
- Zgromadzenie Parlamentarne (Parlament Europejski)
- Trybunał Sprawiedliwości
- Komitet Ekonomiczno-Społeczny

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023

KONWENCJA Z SCHENGEN Z 1990 ROKU

Konwencja z Schengen ustanowiła obszar swobodnego przemieszczania się bez kontroli granicznych pomiędzy sygnatariuszami. Od tego czasu została włączona do prawa unijnego i jest obecnie deklarowanym celem Unii Europejskiej.

https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/glossary/schengen-agreement-and-convention.html

TRAKTAT Z MAASTRICHT 1992

Jest to traktat, który ustanowił Unię Europejską. Wprowadził między innymi ideę „obywatela europejskiego", która pozwala obywatelom każdego kraju UE mieszkać i pracować w każdym innym państwie członkowskim. Zapewnia im również pozostałe prawa i ochronę.

Inną ważną częścią traktatu było ustanowienie idei wspólnej waluty i koordynacji polityki gospodarczej, co doprowadziło do powstania euro i Europejskiego Banku Centralnego.

Traktat scentralizował wiele obowiązków, które wcześniej należały do rządów narodowych, aby umożliwić dalszą harmonizację w całej Unii Europejskiej. Wprowadził też pewne zmiany w strukturze władzy w instytucjach unijnych.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0026

TRAKTAT LIZBOŃSKI 2007

Traktat ten opierał się na obowiązujących już umowach i wprowadzał do nich zmiany. Nadał Unii Europejskiej osobowość prawną, co oznaczało, że może ona teraz podpisywać traktaty i przystępować do organizacji jako jeden organizm. Uczynił Kartę praw podstawowych prawnie wiążącą i nadał jej taką samą wartość prawną jak traktatom. Wyjaśnił również kwestie dotyczące kompetencji UE.

Co bardzo ważne, traktat zapewniał większą demokrację poprzez zwiększenie uprawnień Parlamentu Europejskiego.

Zapewnił również mechanizm, dzięki któremu zwykli obywatele mogli mieć bezpośredni wpływ na politykę i prawo UE. W tym celu wprowadzono europejską inicjatywę obywatelską (EIO).

https://eur-lex.europa.eu/pl/legal-content/summary/the-treaty-of-lisbon.html

https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/5/the-treaty-of-lisbon

Więcej informacji o obecnie obowiązujących traktatach można znaleźć w serwisie EUR-lex:

https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html?locale=pl

OBSZARY DZIAŁANIA UE (wybrane przykłady)

Kompetencje wyłączne	Kompetencje wspólne	Kompetencje wspierające
Unia celna	Jednolity rynek	Zdrowie publiczne
Zasady konkurencji	Zatrudnienie i sprawy socjalne	Przemysł
Polityka monetarna	Rolnictwo	Kultura
Handel	Rybołówstwo	Turystyka
Organizmy morskie i zwierzęta	Środowisko	Kształcenie i szkolenie, młodzież i sport
	Ochrona konsumentów	Obrona cywilna
	Transport	Współpraca administracyjna
	Sieci transeuropejskie	
	Energia	
	Sprawiedliwość	
	Prawa podstawowe	
	Kwestie migracyjne i bytowe	
	Zdrowie publiczne	
	Badania i przestrzeń kosmiczna	
	Rozwój współpracy i pomoc humanitarna	

Dowiedz się więcej:
https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_pl

PROCES STANOWIENIA PRAWA W UE

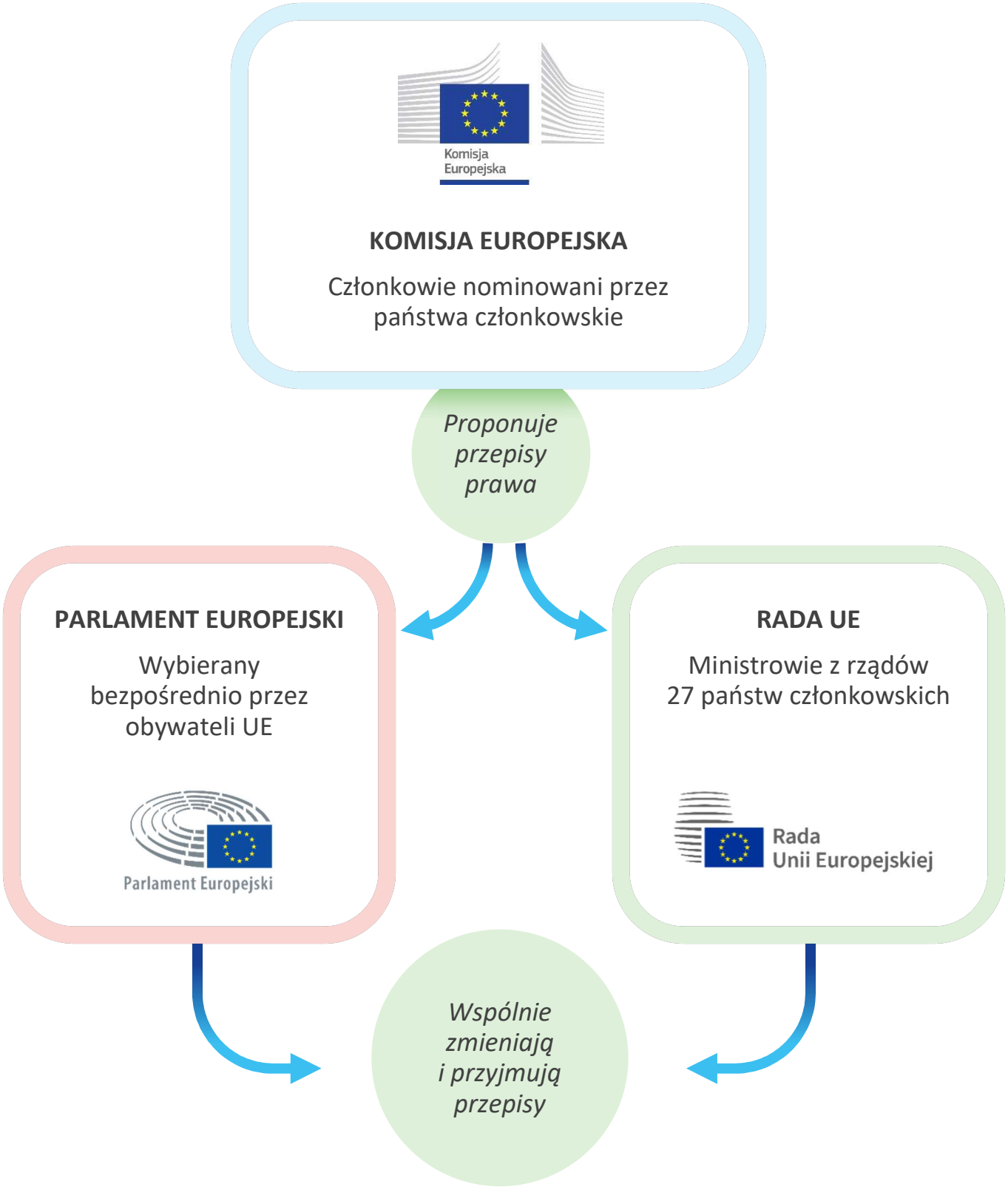

© Unia Europejska, 2025
Ponowne wykorzystanie dozwolone pod warunkiem podania źródła. Ponowne wykorzystywanie dokumentów Komisji Europejskiej
jest regulowane decyzją 2011/833/UE (Dz. U. L 330 z 14.12.2011, s. 39).

Print	ISBN: 978-92-68-29610-3	doi: 10.2792/0266466	KA-01-25-010-PL-C
Web	ISBN: 978-92-68-29609-7	doi: 10.2792/1713695	KA-01-25-010-PL-N

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

Europejska
inicjatywa
obywatelska